

KOPIA

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia maja 2014 r.

DPrC-IV-070-32/14

Pan Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

W odpowiedzi na pismo z dnia 24 kwietnia 2014 r., przy którym przesłano, z prośbą o zaopiniowanie, projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (druk senacki nr 614), uprzejmie przedstawiam następującą opinię.

Przygotowany przez Komisję Ustawodawczą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej projekt nowelizacji ustawy ma na celu dostosowanie przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2013 r., poz. , z późn. zm.) do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 listopada 2013 r. sygn. akt K 31/12, w którym stwierdzono niekonstytucyjność przepisów art. 32b § 1 i 3, art. 37g § 5 i 37h § 2 tej ustawy.

Na wstępie wskazać należy, że prace nad wprowadzeniem w życie wytycznych Trybunału Konstytucyjnego zawartych w wyroku z dnia 7 listopada 2013 roku podjęto także w Ministerstwie Sprawiedliwości. Ich wynikiem jest projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (numer UD 141 w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów). Obecnie projekt ten znajduje się na etapie Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji i w najbliższym czasie zostanie skierowany na Stały Komitet Rady Ministrów.

Zmiany zawarte w art. 1 pkt 1 oraz 1 pkt 3 senackiego projektu nie są konkurencyjne wobec projektu procedowanego w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Natomiast zmiana zawarta w art. 1 pkt 2 senackiego projektu jest sprzeczna i nie da się pogodzić z projektem Ministra Sprawiedliwości.

Podobnie brak jest spójności pomiędzy zmianą zawartą w art. 1 pkt 4 projektu senackiego a zmianą zawartą w projekcie opracowywanym w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Zasługuje na uwagę senacka propozycja dodania do art. 27 u.s.p. § 2a i 2b, które nakładają na Ministra Sprawiedliwości obowiązek dołączania do pisemnego uzasadnienia zamiaru odwołania prezesa lub wiceprezesa sądu apelacyjnego lub okręgowego, przedstawianego Krajowej Radzie Sądownictwa w związku z okolicznością, o której mowa w art. 37g § 5 lub art. 37h § 4 ustawy, odpisu pisemnego zastrzeżenia prezesa lub wiceprezesa, jeżeli zostało złożone. Uzasadnione jest, aby Krajowa Rada Sądownictwa mogła, przed wydaniem opinii w przedmiocie zamiaru odwołania prezesa lub wiceprezesa sądu apelacyjnego lub okręgowego, zapoznać się ze stanowiskiem tego prezesa lub wiceprezesa.

Zasadne w świetle wyżej wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego są senackie propozycje zmian art. 37g i 37h u.s.p. Nadmienić jednak należy, że co do istoty tożsame zmiany przewiduje projekt zmiany u.s.p. procedowany w Ministerstwie Sprawiedliwości. Oba projekty różnią się terminem, w jakim prezes albo wiceprezes sądu mogą złożyć zastrzeżenia wobec zwróconej uwagi lub odmowy przyjęcia informacji rocznej. Wydaje się, że 14 dniowy termin przewidziany w projekcie ministerialnym jest bardziej właściwy. Wskazać należy, że uwaga albo odmowa przyjęcia informacji rocznej mogą dotyczyć obszernej albo skomplikowanej materii, co wymagać będzie znacznego nakładu pracy przy sformułowaniu zastrzeżeń przez prezesa albo wiceprezesa sądu.

Projekty różnią się także w zakresie wymogu uzasadnienia przez Ministra Sprawiedliwości decyzji o uchyleniu albo odmowie uchylenia uwagi wskutek zastrzeżeń złożonych przez prezesa albo wiceprezesa sądu, a także w zakresie poinformowania prezesa o takiej decyzji. Nie wydaje się konieczne wprowadzanie obowiązku uzasadniania decyzji o uchyleniu albo podtrzymaniu/odmowie uchylenia uwagi. Senacki projekt nie przewiduje możliwości ani terminu zatarcia uwagi. W tym zakresie projekt opracowywany w Ministerstwie Sprawiedliwości lepiej wpisuje się w całość regulacji u.s.p., w których zasadą jest usuwanie z akt osobowych, po

upływie określonego czasu, informacji o uchybieniach sędziego (*vide* art. 37 u.s.p., art. 40 u.s.p., art. 124 u.s.p.).

Odnosząc się do projektowanego art. 32b § 2a u.s.p., zgodnie z którym w sytuacji, gdy Minister Sprawiedliwości, pomimo uchwały zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji o negatywnym zaopiniowaniu sprawozdania dyrektora sądu apelacyjnego z działalności sądów na obszarze apelacji w części odnoszącej się do działalności danego sądu, nie znajduje podstaw do odwołania dyrektora sądu, ma obowiązek przekazać sprawę do rozstrzygnięcia Krajowej Radzie Sądownictwa, której uchwała w tej sprawie jest wiążąca, zauważyć trzeba, że nowelizacja tego przepisu przewidziana jest również w projekcie opracowywanym w Ministerstwie Sprawiedliwości. Według tego ostatniego projektu (art. 1 pkt 11 projektu nowelizujący art. 32b § 1 u.s.p.) Minister Sprawiedliwości odwołuje dyrektora sądu na wniosek prezesa sądu apelacyjnego poparty negatywną opinią zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji w części odnoszącej się do działalności danego sądu, a także w wypadku gdy zgromadzenie ogólne sędziów apelacji w ciągu dwóch kolejnych lat negatywnie zaopiniuje sprawozdanie z działalności sądów działających na obszarze apelacji w części odnoszącej się do danego sądu.

Jak wynika z powołanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego, niekonstytucyjność dotychczasowego rozwiązania wynika z faktu, że nie określa ono skutków, jakie wywołuje dla Ministra Sprawiedliwości negatywna opinia zgromadzenia sędziów, co narusza zasadę podziału i równowagi władz oraz zasadę niezależności i odrębności władzy sądowniczej.

Zaproponowane w projekcie senackim unormowanie jest jednym z sugerowanych przez Trybunał Konstytucyjny rozwiązań, polegającym na wprowadzeniu procedury rozstrzygnięcia sporu w razie rozbieżności stanowisk Ministra Sprawiedliwości i zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji.

W obu projektach spełniony jest postulat decydującej roli organów władzy sądowniczej w procedurze odwołania dyrektora, które powinny mieć środki wyeliminowania sytuacji, w których działania dyrektora sądu wpływają negatywnie na funkcjonowanie sądu i sprawowanie wymiaru sprawiedliwości.

Propozycja zawarta w projekcie opracowanym w Ministerstwie Sprawiedliwości jest jednak bardziej uzasadniona. Uregulowanie stanowiące, że na

wniosek prezesa sądu apelacyjnego poparty negatywną uchwałą zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji opiniującą sprawozdanie dyrektora z działalności sądów, w części odnoszącej się do danego sądu, a także z urzędu w wypadku dwukrotnej negatywnej uchwały zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji w tym zakresie, Minister Sprawiedliwości w każdym wypadku odwołuje dyrektora sądu, oznacza, że decydująca rola w tym zakresie należy do zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji – a więc organu samorządu sędziowskiego. Ponadto niecelowe wydaje się angażowanie Krajowej Rady Sądownictwa (jak proponuje się w projekcie senackim) w kwestię, która nie dotyczy bezpośrednio niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Zgodnie z art. 85c Regulaminu Senatu (M. P. z 2010 r. Nr 39, poz. 542, z późn. zm.) projekt ustawy wykonującej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego może obejmować wyłącznie zmiany zmierzające do wykonania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego oraz ich niezbędne konsekwencje. Wątpliwości może budzić, czy zmiany zawarte w art. 1 pkt 1 projektu zmierzają bezpośrednio do wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego lub są ich niezbędną konsekwencją. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego w zakresie art. 37g § 5 oraz 37h § 2 u.s.p. jest wykonywany przez art. 1 pkt 3 i 4 projektu.

Uregulowania zawarte w art. 1 pkt 1 projektu stanowią raczej dodatkowe zabezpieczenie wykraczające ponad wymogi sformułowane przez Trybunał Konstytucyjny, należy bowiem zwrócić uwagę, że w cytowanym na stronie 7 uzasadnienia projektu fragmencie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, dotyczącym instrumentów prawnych umożliwiających prezesowi sądu apelacyjnego zakwestionowanie zasadności odmowy przyjęcia przez Ministra Sprawiedliwości informacji rocznej, wymieniającym prawo do wniesienia zastrzeżeń i obowiązek odpowiedzi na nie Ministra Sprawiedliwości albo uruchomienie procedury kontrolnej z udziałem KRS, występuje alternatywa rozłączna.

W związku z powyższymi wątpliwościami należałoby rozważyć pominięcie w projekcie senackim zmiany zaproponowanej w art. 1 pkt 1. W pozostałym zakresie zmiany zawarte w projekcie pokrywają się ze zmianami zawartymi w ministerialnym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, który – jak była o tym mowa – znajduje się na

zaawansowanym etapie prac poprzedzającym rozpatrzenie przez Radę Ministrów i w sposób bardziej kompleksowy i spójny reguluje problematykę objętą projektem senackim.

75.05.14

